

Welkom bij het project Tastbare Tijd, Leidsche Rijn!

Bij Leidsche Rijn is een hele nieuwe stad uit de grond gestampt. Wat was er op die plek voordat die stad werd gebouwd? Hoe zag het gebied er vroeger uit? Als je goed naar het gebied kijkt ontdek je allerlei interessante zaken. De tijd staat niet stil maar sporen van vroeger zijn tastbaar.

LANDSCHAP ERFGOED UTRECHT

Tastbare Tijd
Leidsche Rijn

In dit project ga je leren hoe het landschap in Leidsche Rijn is ontstaan. Dit gebied noemen we het projectgebied. Het projectgebied ligt aan de westrand van de stad Utrecht, ingeklemd tussen de A2 en de A12.

Rivieren en kastelen hebben een grote rol gespeeld in het ontstaan van het landschap in Leidsche Rijn. Hoe dat is gegaan leer je in deze voorbereidende lessen. Per tijdlaag ga je onderzoeken wat er in het landschap is veranderd. Dit zijn de tijdlagen:

Tijdlaag	Thema's
Tot 1000	Verdwenen rivieren en de Limes
1000-1600	Ontginningen en kastelen
1600-1800	Vervoer
1800-1900	Industrialisatie en kasteel de Haar
1900-nu	Uitbreiding en nieuwbouw

Bij elke tijdlaag krijg je vragen en opdrachten.

Om deze vragen te kunnen beantwoorden maak je gebruik van EduGIS.

Veel plezier!

☆ EduGIS: kaart.edugis.nl/nederland/

Het projectgebied is de stad in aanbouw Leidsche Rijn. Dit gebied wordt grofweg afgebakend door de westgrens van de gemeente Utrecht, de A2 en de A12.

Zoom in naar het projectgebied.

TIP: de A2 en A12 kun je, als je ver genoeg bent ingezoomd, nu al op de kaart zien. De gemeentegrens van Utrecht nog niet. Volg de aanwijzingen hieronder...

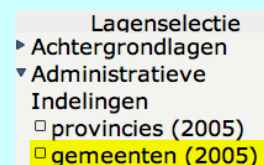
Zoomen en verschuiven gaat net zoals in Google Maps. Je kunt de pijltjes gebruiken voor verschuiven en de + en - voor zoomen (zie plaatje hiernaast). Maar je kunt ook inzoomen door dubbel te klikken op de kaart.

Je kunt de kaart verschuiven door te 'slepen': klik in de kaart en sleep (linker muisknop vasthouden) de kaart in de gewenste richting.

En als je een wieltje (scroll wheel) op je muis hebt: daarmee kun je ook zoomen!

- **Lagenselectie:** voeg de kaartlaag **gemeenten (2005)** toe uit de rubriek *Administratieve indelingen*.
- Zoom zo ver in dat je het projectgebied nog net helemaal op de kaart ziet.
TIP: Je kunt de naam van een gemeente opvragen door binnen die gemeente op de kaart te klikken met de rechter muisknop.

- Klik de **Overzichtskaart** weg als je die niet nodig hebt. Je krijgt dit kaartje weer terug door rechtsonder in de kaart op dit symbool te klikken:
- Klap **Lagenselectie** even weg als je meer ruimte voor de kaart wilt hebben. Klik op het dubbele pijtje.

Lagenselectie <<

Je krijgt het venster weer terug door op het dubbele pijtje naar rechts te klikken.

1. Ligt landgoed De Haar binnen het projectgebied?

- ja
 nee ←

Leidsche Rijn is vernoemd naar de Leidsche Rijn die door het gebied loopt. Maar veel ouder is de Oude Rijn die ook door het projectgebied loopt. De Oude Rijn was in de Romeinse Tijd zelfs de belangrijkste rivier van Nederland. Je kunt je nu bijna niet voorstellen dat de Oude Rijn ooit zo breed was als de Rijn nu. In de tijd van de Romeinen waren de rivieren nog niet bedijkt. Daardoor konden ze elk jaar in de winter overstromen. Bij zo'n overstroming zette de Oude Rijn zand en zavel af.

2. Wat is zavel?

TIP: je kunt dit opzoeken, bijv. in het [online woordenboek](http://www.vandale.nl/vandale/opzoeken/) (<http://www.vandale.nl/vandale/opzoeken/>)

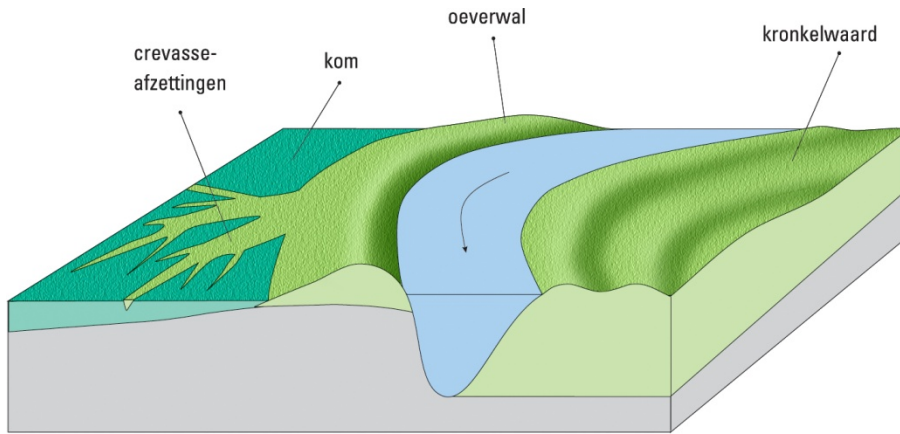

Dichtbij de rivier zet een rivier zand en zavel af. Verder weg van de rivierbedding komt het overstromingswater tot rust en kunnen ook de fijnste deeltjes, de kleideeltjes bezinken.

3. Zet de woorden *zand*, *zavel* en *klei* op de juiste plaats bij onderstaande lijn.

Het gebied rondom de bedding noemen we de **stroomrug**. Het gebied verder van de rivier af wordt de kom genoemd. Dit kun je zien in onderstaand blokdiagram.

<p>bovengrond</p> <ul style="list-style-type: none"> stroomrug (oeverwal, kronkelwaard, crevasse) kleiige kom watervoerende rivierbedding 	<p>ondergrond</p> <ul style="list-style-type: none"> stroomrugafzettingen (zand, zavel, lichte klei) komafzettingen (zware klei) oudere afzettingen
---	---

4. Vul in:
- Zand* en *zavel* vind je op de stroomrug
 in de kom
- Klei* vind je op de stroomrug
 in de kom

5. Bekijk de grondsoortenkaart in het gebied.

HOE?

- **Lagenselectie:** voeg de kaartlaag **Grondsoorten** toe uit de rubriek *Landschap, grond en bodem*.
- **Legenda:** sleep de kaartlaag gemeenten (2005) naar boven; de gemeentegrenzen worden dan weer zichtbaar.

TIP: Je kunt de naam van de grondsoort in een gebied opvragen door op de kaart te klikken met de rechtermuisknop. Vooral handig als je het lastig vindt de kleuren uit elkaar te houden.

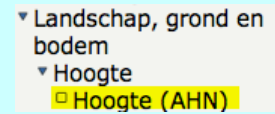
Welke grondsoorten liggen er volgens de legenda in het gebied?

Zoals je in het blokdiagram kunt zien ligt de stroomrug hoger dan de kom. Klopt dat ook in Leidsche Rijn?

HOE?

- Voeg de laag **Hoogte (AHN)** toe en maak daarna de legenda weer zichtbaar.
- Zorg dat de hoogtelaag onder de grondsoortenlaag komt te liggen. Je kunt een laag naar beneden of naar boven verplaatsen door hem in de legenda te verslepen.

6. Bereken het gemiddelde hoogteverschil tussen de 2 grondsoorten. Gebruik de tabel hieronder.

HOE?

- Je krijgt het exacte hoogtecijfer van een locatie te zien door erop te klikken met de rechter muisknop.
- Verzamel van zowel de zavelgronden als de kleigronden 5 hoogtecijfers.
- Vul de gevonden waarden in de tabel in.
- Bereken het gemiddelde voor zavel en klei.

	zavel	klei
	Gemiddelde:	Gemiddelde:

7. In Leidsche Rijn verwijzen een aantal straatnamen naar de verdwenen rivieren in het gebied. Noem er twee.

 1. _____

 2. _____

LIMES

Dat de Oude Rijn vroeger een belangrijke rivier is geweest kunnen we ook afleiden aan de vele archeologische vondsten die in het gebied zijn gedaan. Het is niet voor niets dat er een aantal Romeinse schepen in dit gebied zijn gevonden. Deze schepen voeren ooit over de Oude Rijn.

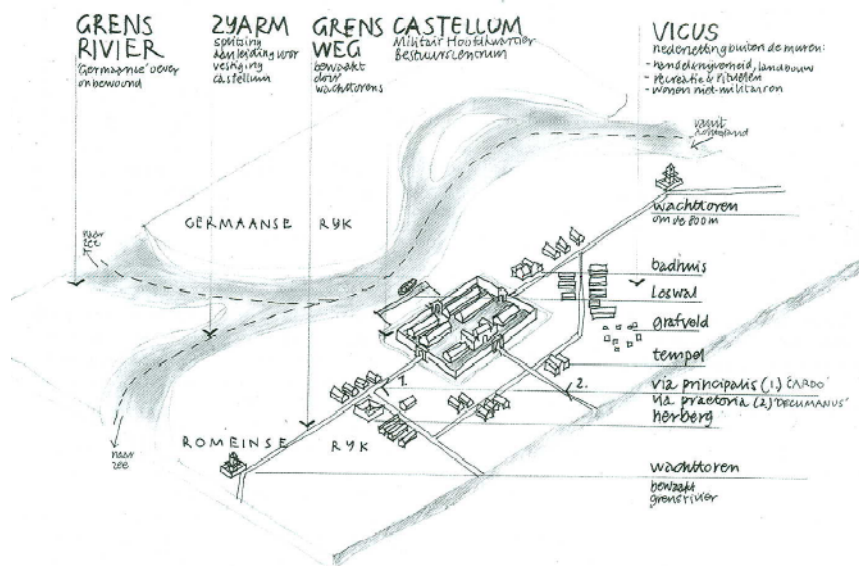
Bovendien vormde de Oude Rijn lange tijd de noordgrens van het Romeinse Rijk. Deze grens wordt ook wel de Limes genoemd. Bekijk het filmpje over de Romeinen in ons land.

Langs de Oude Rijn bouwden de Romeinen op strategische punten forten, die *castella* genoemd werden. Deze *castella* werden verbonden door een weg, de Limesweg. Langs deze weg stonden verschillende wachttorens.

Schooltv beeldbank: Romeinen

8. Wat is het enkelvoud van het woord *castella*?

9. Laad nu de Limeskaart in EduGIS.

HOE?

- Voeg de kaartlaag **Limes** (uit de rubriek Historische kaarten > Overig) toe.
- Zoom in of uit als dat nodig is om de vragen te beantwoorden.

a. Hoeveel castella lagen er in Nederland langs de Limes?

b. Bij welke huidige plaats komt de Oude Rijn uit in de Noordzee?

c. Lagen de castella ten zuiden of ten noorden van de Oude Rijn? Waarom daar?

10. Bij welke steden in de provincie Utrecht lag een castellum? Geef de plaatsnaam en de naam van het castellum.

	Plaats (huidige naam)	Castellum

De Romeinen gebruikten op hun reizen geen echte kaarten. Ze hadden wel routebeschrijvingen om hun weg door het grote rijk te vinden. Daar stonden de plaatsen in langs de route en soms de afstanden tussen die plaatsen. De Peutingerkaart was zo'n kaart. Het is één van de eerste kaarten waar de Romeinse castella op staan. De kaart is niet eenvoudig te lezen, maar met behulp van de Limeskaart kun je een paar namen herkennen.

11. Bekijk de Peutingerkaart¹.

De naam Rhenus (Rijn) is omcirkeld op de plek waar de Oude Rijn in zee uitkomt. Als je die rivier landinwaarts volgt kom je daar vlakbij verschillende namen van castella tegen die ook op de Limeskaart staan.

Klik hier voor vergroting:

<http://www.edugisbronnen.nl/TastbareTijd/TabulaPeutingeriana-5.html>

¹ De afbeelding bij deze vraag laat maar een gedeelte van de Peutinger kaart zien. De hele kaart, van Portugal in het westen tot India in het oostenvind je [hier](http://www.edugisbronnen.nl/TastbareTijd/TabulaPeutingeriana-c.html) (<http://www.edugisbronnen.nl/TastbareTijd/TabulaPeutingeriana-c.html>)

- a. Welke castella kun je herkennen op de Peutingerkaart. Let op: de namen zijn soms moeilijk leesbaar op deze heel oude kaart. Geef minstens één naam van een castellum die ook op de Limes kaart staat.

- b. Staat de stad Utrecht op de Peutingerkaart? Let op: zoek naar de Romeinse naam!

- c. Op de kaart zie je dat ten noorden van de Rijn een grote zee is getekend. Wat kun je hieruit afleiden?
- In de Romeinse tijd lag er ten noorden van de Rijn een zee
 - de Romeinen wisten eigenlijk niet goed wat er aan de overkant van de Rijn lag
 - De Germanen hebben de Romeinen op de mouw gespeld dat daar een zee lag

12. In Leidsche Rijn verwijzen veel straatnamen naar de Romeinse tijd. Noem drie van zulke namen.

Bonusvraag 1

Bekijk het introductiefilmpje over de Limes nog een keer. Zet het filmpje stil op seconde 17. Je ziet een kaartje van het Romeinse Rijk in Nederland. Wat klopt er niet aan dit kaartje? Vergelijk met de Limeskaart in EduGIS.

Bonusvraag 2

In EduGIS zijn ook oude kaarten te vinden. Deze historische kaarten moeten vervormd worden om zo goed mogelijk te passen op de moderne kaart. Waarom zou de Peutingerkaart niet als kaartlaag in EduGIS opgenomen zijn?

Tot 1000 na Chr. was heel Nederland een groot, ondoordringbaar moeras. Bewoning was in die tijd alleen mogelijk op de hoger gelegen delen, zoals stroomruggen. In die gebieden vind je dan ook de oudste bewoningskernen.

1. Geldt die theorie ook voor dit gebied? Geef een voorbeeld.

TIP: Vleuten, de Meern en Harmelen zijn de oudste dorpen in het gebied.

2. Vleuten ontstond al in de 13^e eeuw. Het woord Vleuten komt waarschijnlijk van 'flotina' wat stromen betekent. Welke rivier stroomde er door Vleuten, denk je?

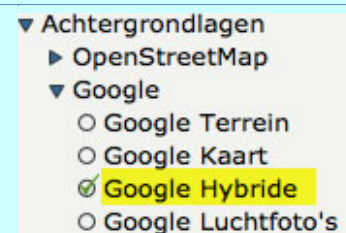
Rond het jaar 1000 begon men met het aanleggen van de eerste dijken, onder andere langs de Oude Rijn en de Lek. Omdat het land rondom de rivieren nu niet meer jaarlijks overstroomt kunnen ook de moerassen in de lager gelegen komgronden worden ontgonnen. De moerassen worden ontwaterd door evenwijdig aan elkaar lopende sloten. Langs die brede sloten vestigen zich boeren, die percelen gaan bebouwen. Zo ontstaat het typisch Hollandse landschap.

3. Welke van de volgende dorpen ligt in het veenweidelandschap?

- Benschop
 Zeist
 Rhenen

HOE?

- **Lagenselectie:** kies als achtergrondlaag Google > Google Hybride.

- Maak alle andere kaartlagen in de legenda onzichtbaar door ze uit te vinken. Je kunt een laag ook helemaal verwijderen door op het x-je te klikken.

- Zoek de genoemde dorpen op en bekijk het landschap.

4. Laad nu de kaart van Blaeu.

HOE?

Voeg de laag **Utrecht 17^e eeuw** toe.

Deze kaart is te vinden in de rubriek *Historische kaarten* > *Historische kaarten Blaeu*.

- a. Op deze kaart kun je de dorpen Vleuten en De Meern herkennen. Maar de namen zijn anders geschreven.

Vul aan:

Vleuten heette vroeger _____

De Meern heette vroeger _____

- b. Ten zuiden van het dorpje De Meern zijn drie molens ingetekend. Zie je ze op de kaart? Waar werden die voor gebruikt?

5. Op de kaart van Blaeu zie je ook een aantal kastelen. Deze kastelen zien er zo uit , een huisje met twee torens met vlaggen.

- a. Noem 6 kastelen die je op de kaart van Blaeu in het projectgebied kunt herkennen:

1. _____

2. _____

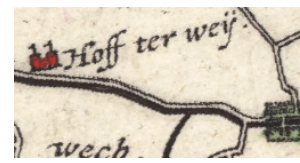
3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

- b. Waar kom je de naam van **Hoff ter Weij** tegenwoordig tegen?

- c. Op welke grondsoort liggen de kastelen overwegend?

- d. Waarom werden de kastelen juist daar gebouwd?

6. Zoom nu verder in op kasteel den Ham bij Vleuten. Zet de kaart op **Satelliet**. Bekijk de plek van het kasteel op de kaart. Zoek de toren van kasteel den Ham op.

- a. Klopt de kaart van Blaeu met de huidige situatie? Hoe kun je eventuele verschillen verklaren?

Op <http://www.hetutrechtsarchief.nl> zijn prenten te vinden van het oorspronkelijke kasteel den Ham. Ga naar de website en zoek bij beeldmateriaal op 'kasteel den Ham 1864'.

- b. Vergelijk deze oude prent met de foto's van nu hiernaast.
Noem 2 overeenkomsten en 2 verschillen.

	Overeenkomsten	Verschillen
1		
2		

7. Op de website van het Utrechts Archief kun je ook prenten van Huis te Vleuten vinden. Klik [hier \(http://bit.ly/huistevleuten\)](http://bit.ly/huistevleuten). Dit kasteel is allang verdwenen, maar op deze luchtfoto kun je het eilandje waar de woontoren ooit stond nog zien. De boerderij bij het eiland heeft als adres Utrechtseweg 1, Vleuten.

- a. Bestaat dit eiland nog? Zo nee, wat is er mee gebeurd?
TIP: Zoek het adres op en bekijk het beeld uit de lucht (bijv. Google Hybride).

- b. Wat vind je daarvan?

1. In de 17^e eeuw werd de Leidsche Rijn tussen Utrecht en Woerden verbeterd ten behoeve van de trekvaart.

De rivier de Oude Rijn stroomde van Utrecht via Vleuten naar Harmelen. Het kanaal de Leidsche Rijn was driehonderd jaar daarvoor gegraven tussen Utrecht en de Meern.

- a. Naar welke stad werd dit kanaal genoemd?

- b. Bekijk de kaart en probeer je de loop van de Oude Rijn en de Leidsche Rijn voor te stellen. Waarom werd de Leidsche Rijn gegraven?

- c. Voor welk dorp in het gebied was aanleg van de Leidsche Rijn heel belangrijk? Waarom?

2. Hier zie je een prent van het dorp De Meern uit 1774.

- a. Hoe heet de waterloop op de prent?

- b. Wat vertelt deze prent je over de vervoersmiddelen in die tijd?

- c. Wat vertelt deze prent je over de gesteldheid van de wegen in die tijd?

- d. Zou je in deze tijd liever over de weg of over het water reizen? Waarom?

- e. Wat zegt de boogbrug over de vervoersfunctie van het water?

3. Vanaf 1664 voer er een trekschuit van Utrecht via Woerden naar Leiden. Een trekschuit was een platte schuit die getrokken werd door paarden. Deze paarden liepen over een zogenaamd jaagpad langs het water.

- a. Kun je nu nog zo'n jaagpad vinden in De Meern? Zoek het maar eens op in Google Maps.

- b. Driemaal daags vertrok de schuit richting Leiden. De gehele tocht duurde ongeveer acht uur.
Hoeveel tijd kost het om van Leiden naar Utrecht te lopen? 1 uur gaans is ongeveer 5 km.

HOE?

■ Meet de afstand in EduGIS met behulp van de liniaal.

■ Lees de afstand af onder de kaart. **afstand:** _____ **m**

■ Schakel de liniaal weer uit door op het handje te klikken.

- c. Hoe lang doe je er over om tegenwoordig met de trein van Utrecht naar Leiden te reizen?

- d. En hoe lang doet een auto erover?

- e. Vul onderstaande tabel in.

vervoermiddel	Reistijd Utrecht - Leiden
Lopend	
Trekschuit	
Trein (2010)	
Auto (2010)	

Kasteel de Haar: de grote make-over

Op de kaart van Blaeu zie je onder andere kasteel de Haar. Dit kasteel werd al in de Middeleeuwen gebouwd. Door jarenlang slecht onderhoud was het kasteel eind negentiende eeuw vervallen tot een ruïne. Dan erft Etiënne, baron van Zuylen van Nijvelt de ruïne en het landgoed. Baron Etiënne besluit het kasteel te herbouwen. Hij laat de beroemde landschapsarchitect Cuypers een Middeleeuws kasteel ontwerpen. Voor de aanleg van het kasteelpark worden volwassen bomen van 40 tot 60 jaar oud vanuit de hele provincie aangevoerd. Het dorpje Haarzuilens aan de voet van het kasteel wordt op last van de baron in 1896 verplaatst. Het ligt hem teveel in het zicht. Voor de bewoners wordt op ongeveer 1 kilometer afstand een nieuw dorp gebouwd, het huidige dorp Haarzuilens. Alleen de oude dorpskerk blijft staan op de oude plek, dit is nu de kapel van het kasteel.

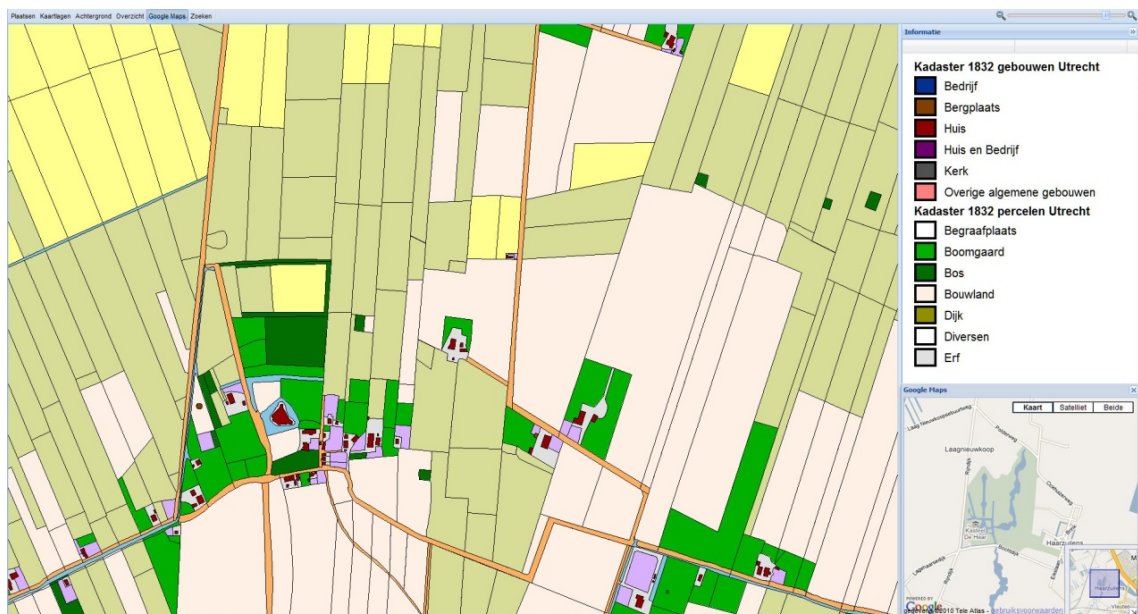

Kasteel de Haar

Haarzuilens

- Hier zie je de kadastrale kaart van Haarzuilens in 1832. Kasteel de Haar kun je herkennen als een rode onregelmatige vorm, omringd door water.

- Omcirkel in de kaart van 1832 met rood de ligging van het dorp Haarzuilens aan de voet van Kasteel de Haar.
- Teken daarna met groen de ligging van het huidige dorp Haarzuilens in.

2. Lees het artikel hiernaast.
- a. Noem drie oorzaken voor de verzakking van het kasteel.

- b. Ga in EduGIS na of de oorzaak die als tweede wordt genoemd klopt.

In 1998 luidt de huidige baron van Zuylen van Nijevelt de noodklok. Kasteel de Haar is opnieuw aan restauratie toe. De gietijzeren overkapping van de centrale hal blijkt bijvoorbeeld te zwaar voor de fundamenteën. Maar ook is het kasteel deels op klei en deels op zand gebouwd. De buitenmuren verzakken sneller dan de binnenmuren die hierdoor uit hun voegen worden gerukt. Verder droogt het park door een te laag waterpeil uit. Dit water is nodig om de fundamenteën van het kasteel niet verder te laten verzakken. Baron Van Zuylen, de overheid en Natuurmonumenten hebben in 2000 de handen ineengesloten om Cuypers' sprookjeskasteel te redden.

Bron: collectieutrecht.nl

Industrialisatie

Aan het eind van de 19^e eeuw, rond 1870, kwam in Nederland de industrialisatie op gang. Er kwamen steeds meer fabrieken en er moest steeds meer vervoerd worden. Arbeiders van het platteland trokken naar de steden om in fabrieken te gaan werken. Ook kinderen werden vaak aan het werk gezet.

Op de website over de Canon van Nederland staat veel beeldmateriaal over het tijdperk van de industrialisatie, werken in fabrieken en kinderarbeid. Bekijk bijv. [het filmpje \(http://bit.ly/kinderarbeid\)](http://bit.ly/kinderarbeid) over fabrieksarbeid in die tijd. Meer zien? Ga naar www.entoen.nu.

Bevolkingsgroei

3. Open de kaartlagen bevolkingsdichtheid 1830, 1890 en 1910 in EduGIS.
- a. Zijn dit thematische of topografische kaarten?

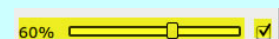
- b. Waardoor groeit de bevolking van een gemeente? Noem 2 oorzaken.

- c. Vul in de tabel het aantal inwoners in.

HOE?

- Klik met de rechtermuisknop binnen de gemeente om de informatie op te roepen.
- Je kunt de laag doorzichtig maken om beter te kunnen zien waar je bent.

Jaartal	Vleuten	Utrecht
1830		
1890		
1910		

d. Groeit de bevolking in de beide gemeentes tussen 1830 en 1890?

e. Groeit de bevolking in de beide gemeentes even snel? Zo nee, hoe kun je dat verschil verklaren?

In het projectgebied waren geen grote fabrieken. Arbeiders trokken naar Utrecht om daar in fabrieken te gaan werken. In het gebied rondom Vleuten kwam vanaf het einde van de negentiende eeuw de fruitteelt op gang. Men ontdekte dat de stroomruggonden uitermate geschikt waren voor boomgaarden. De fruitteelt zorgde voor veel werk in het gebied. Nog steeds is in Vleuten een van de grootste veilingen van Nederland. Resten van de boomgaarden en de kassen zijn nog steeds te zien in Leidsche Rijn.

4. Noem 2 grote fruitkwekers uit het gebied.

TIP: zoek in [Google Maps: http://maps.google.nl/](http://maps.google.nl/). Bedenk zelf welke zoektermen je kunt gebruiken.

5. Bekijk de kaart van de gemeente Vleuten in 1868.

HOE?

- Voeg de kaartlaag **Vleuten 1868** toe uit de categorie *Historische Kaarten > Overig*.
- Maak zo nodig andere kaartlagen onzichtbaar
- Zoom zo ver in dat je de straatnamen kunt lezen

Noem drie wegen die nu nog steeds bestaan in Leidsche Rijn:

In de twintigste eeuw werd Utrecht groter en groter. Om de bevolkingsgroei op te vangen werden in 1993 in de Vierde Nota Ruimtelijke Ordening Extra (VINEX) nieuwbouwlocaties aangewezen. Eén van deze locaties was Leidsche Rijn. De wijk Leidsche Rijn had op 1 januari 2007 officieel 14.000 inwoners, maar dat aantal is snel stijgende. Wanneer Leidsche Rijn klaar is (2015), is het verwachte aantal inwoners circa 80.000.

1. a. Zoek in je aardrijkskundeboek of op [Wikipedia](#) op wat de Nota Ruimtelijke Ordening is.

- b. Met welke nota hebben we nu (in 2010) te maken?

2. In de volgende opdracht ga je de bevolking in **Vleuten** in 1830, 1960 en 2005 vergelijken.

- a. Open deze lagen en vul de tabel in.

TIP: kies voor de gegevens van 2005 voor de kaartlaag **wijken 2005 (Administratieve Indelingen)**. En klik op het dorp Vleuten om de gegevens te bekijken.

jaartal	naam van de gemeente	oppervlakte	inwoners	bevolkingsdichtheid
1830	Vleuten			
1960	Vleuten-de Meern			
2005	Utrecht			

- b. Bekijk de oppervlaktes in de tabel. Hoe komt het dat deze oppervlaktes veranderd zijn?

- c. Welke maat kun je het beste gebruiken om de groei van de bevolking tussen 1830, 1960 en 2005 te meten? Welke eenheid hoort daarbij?

- d. Tussen welke jaartallen was de bevolkingsgroei het grootst?

3. In 2005 werd er volop gebouwd in Leidsche Rijn. Welke buurten waren toen al gereed?

TIP: voeg de volgende kaartlagen toe: **bevolkingsdichtheid per buurt** (rubriek Bevolking > *Bevolkingsdichtheid*) en **namen buurten** (rubriek *Administratieve Indelingen*).

4. Bij het ontwerp van de wijk Leidsche Rijn is veel rekening gehouden met sporen uit het verleden. Welke elementen uit de geschiedenis van Leidsche Rijn vind je terug in de wijk?

Toekomst

De Nieuwe Kaart van Nederland is hét totaaloverzicht van geplande ruimtelijke ontwikkelingen en functionele veranderingen in Nederland.

5. Voeg de Nieuwe Kaart Nederland toe.

HOE?

- **Lagenselectie:** kies uit de rubriek *Toekomst > Plannen: Nieuwe Kaart* achtereenvolgens de lagen

- Groen
- Recreatie
- Voorziening
- Gemengd
- Werken
- Wonen

- TIP: Laat je niet in de war brengen door de uitgebreide legenda's. Kijk vooral naar de vol gekleurde vlakken. Je kunt daarbij gebruik maken van de vereenvoudigde legenda hieronder.

Heb je er moeite mee de kleuren uit elkaar te houden? Zorg dan dat steeds één laag tegelijk zichtbaar is. (Maak de lagen die je niet wilt zien dus even onzichtbaar door ze uit te vinken.)

Beschrijf 2 belangrijke ontwikkelingen die in de toekomst in het projectgebied gaan spelen.

1.

2.

6. Je hebt in de afgelopen lessen veel geleerd over de geschiedenis van Leidsche Rijn. Als jij je zou mogen bemoeien met de ruimtelijke plannen in het gebied, waar zou jij dan aandacht voor vragen? Welke elementen uit het verleden zouden naar jouw mening behouden moeten blijven?

Nieuwe Kaart Nederland vereenvoudigde legenda

GROEN

- natuur
- groen overig

RECREATIE

- sport
- verblijfsrecreatie
- recreatie overig

VOORZIENING

- voorziening

GEMENGD

- gemengd landelijk
- gemengd stedelijk

WERKEN

- kantoor
- bedrijventerrein
- detailhandel

WONEN

- wonen

Verdiepingsopdracht

Formuleer een advies aan de gemeente Utrecht waarin je *jouw* antwoord op de vragen hierboven verwerkt. Verwerk in dat advies minimaal 2 kaarten en 3 foto's. Je kunt het advies maken in de vorm van een document (bijv. in Word) of een diapresentatie (bijv. in PowerPoint).